

Delavec izhaja vsak petek z datumom naslednjega dne. — Naročnina za celo leto K 5.20, za pol leta K 2.60, za četrt leta K 1.30. Posamezna številka 10 vin. Naročnina za Nemčijo za celo leto 5 mark, za Ameriko 2 dolarja. Pošiljatve na uredništvo in upravnništvo: Ljubljana, Ilirska ulica št. 22, prvo nadstropje.

DELAVEC

Rokopisi se ne vračajo. — Inserati z enostolpnimi petimi vrsticami se zaračunavajo in sicer: pri enkratni objavi po 18 vin., pri trikratni po 16 vin., pri šestkratni po 14 vin., pri celoletnih objavah po 12 vin. za vsakokr. — Za razne izjave itd. stane peti vrstica 24 vin. — Reklam. so poštn. ine proste. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Prvi maj 1915.

Prvi maj nas že po svoji naravi spominja na novo življenje, novo čilost, in prorokuje nam nove sadove, ki oblagruje z njimi narava ves svet.

Kako prijazno sije solnce prve majnikove dni, kako blagodejno vpliva na naše razpoloženje lepa spomladanska zelena obleka rastlin, lepo cvetje in blagodejen vetrič. Kakor prerojeni smo, kakor bi bili zaživeli povsem novo življenje, tako krepki, tako sveži se počutimo.

Prvi maj je delavstvu praznik; prvega maja se delavstvo spominja svojega človečanstva, svoje naloge kot član človeške družbe, kot polnopraven član, ki smatra svobodo in bratstvo na tem svetu za svoj cilj.

Prvi maj je praznik rdeče internacionale, delavske stranke socialnodemokratiške.

Letos je delavstvo praznovanje prostovoljno opustilo, opustilo je tudi demonstracijske obhode zaradi sedanjih vojnih razmer. V interesu delavstva in delavskih organizacij se je to zgodilo.

Na letošnje majsko slavlje pada črna senca. Slavlje prvega maja in veselje ne bi moglo prožeti naših src, če bi ta dan tudi praznovali. Tudi letošnji prvi maj je rdeč, svet je rdeč, toda ta rdeča barva ni rdeča barva naših cvetk, naših zastav, marveč je kri, ki so jo povzročili nasprotniki miru, sovražniki, ki hočejo svojega nasprotnika uničiti gospodarsko. Ta rdečica ni zarja onega dneva, novega dneva, to ni zarja, ki naznanja novo življenje; to je rdečica prelite krvi, rdečica smrti, iz katere pa vendar vzklije novo življenje. Mi zaupamo v človeštvo!

Ne obupavajmo torej! Prvi maj nas je združeval po vsem svetu. V pusti Sibiriji, v Evropi, v zlatih rudnikih južne Afrike, v Ameriki, v najizhodnejši Aziji, povsod, prav povsod prepaja delavska srca enaka misel, enaka, čeprav še tuptam takorekoč v povojih. Povsod si želi proletarijat svobode in miru.

Sodrug, ne obupavajmo v tem času! Naš boj po novem življenju je naš cilj, in sedaj naj bi obupavali? Ne! Prav sedaj ne!

Galilei je trdil, da se giblje zemlja okolo solnca, ne pa solnce okolo zemlje. Postavili so ga pred sod in zahtevali, da prekličje svojo trditev. Ni storil tega, marveč vzkliknil je: »Eppur se muove!« in vendar se giblje. Svet ne miruje, potreba po svobodi in sreči je tisto, kar ga giblje naprej. Delo vzdržuje svet; mi otroci dela, proletarci verujemo v človeštvo, katerega del smo tudi sami.

Delo giblje svet! Mi smo delo, v sebi čutimo ono moč, ki bo krenila človeštvo na nova pota srečnejše bodočnosti. Danes je še vojna, jutri utegne postati mir. Tedaj nas čaka novo delo, delo v prilog človeštva, sreče in blagostanja.

Letošnje praznovanje bo torej mirno in tiho. Pomen in slavlje se bo odzivalo v srcu posameznika z vsemi čustvi, ki jih more imeti ob sedanjih razmerah čuteče proletarsko srce. Spominjali se bomo danes delavskih zahtev, ki jih ponavlja proletarijat vsako leto, spominjali se bomo uspehov, ki jih je delavstvo že doseglo potom svojih organizacij, spominjali se bomo krvavih bojev, ki divjajo sedaj po vsem svetu in krivic, zaradi katerih so nastali ti boji, v nadi, da se čim prej in čim ugodneje za človeštvo končajo. Spominjali se bomo gospodarskih bojev, spominjali pa tudi dela, ki smo ga že napravili v prilog naših organizacij, spominjali se pa bomo tudi dela, ki nas čaka po vojni, da okrepimo naše organizacije ter da poglobimo sami v svojih in v srcih vseh svojih sotrpinov prepričanje, zavest, da je delo najsvetejša stvar na svetu, da je delavec, ki opravlja delo v prid človeštva, najvažnejši faktor za obstoj in napredek sveta, človeškega rodu.

V teh mislih in v tem prepričanju bomo letos slavili prvi maj, naš praznik. To prepričanje nas bo po vojni, ko nastanejo normalne razmere, vodilo po stanovitni poti našega programa, v katerem je načrtana jasno srečna bodočnost proletariata, srečna bodočnost človeštva.

V tem zmislu torej slava prvemu maju, ki naj spominja na človečanstvo človeka vobče, in nas v prvi vrsti na človečanstvo proletariata!

Praktiški socializem o vojnem času.

Socialistiške zahteve veljajo pri vseh »državo vzdržujočih« strankah kot utopija, ki se ne morejo nikdar uresničiti. Svetovna vojna pa že sili državo, da izvede eno najvažnejših socialističkih zahtev, monopoliziranje (podržavljenje) žita in trgovine z moko. Švica in Danska sta to napravili že nekoliko prej, nekoliko pozneje je storila isto tudi Nemčija. Nemški zvezni svet je namreč v zmislu pooblastitvenega zakona z dne 4. avgusta 1914 odredil z naredbo z dne 25. januarja 1915, da se uvede za žito državni monopol. V ta namen se je ustanovila »Vojna žitna družba« z omejenim jamstvom, ki je potom nje država zaplenila vse zaloge žita in moke ter jih primerno razdeljuje. V posameznih občinah imajo skrbeti v ta namen organizirane občinske zveze za primerno razdelitev odkazanega žita in odkazane moke. To se vrši tako, da oddajajo moko pekom in malim trgovcem, ki preskrbujejo potem konsumente. Dne 1. februarja 1915 so prešle vse zaloge žita in moke v last Vojne žitne družbe, v kolikor niso lastniki rajši svojih zalog prepustili naravnost občinam. Tiste zaloge, ki jih lastniki niso oddali na določena mesta, je zasegla država. Izvzete so le one množine žita in moke, ki jih potrebuje državna ali vojaška uprava, se potrebujejo za služinčad ali za seme. Da se je omogočil posredovalnicam pri razdeljevanju popoln pregled, ter s tem tudi možnost primerne razdelitve, je določala naredba, da morajo lastniki zalog vse svoje zaloge naznaniti med 1. in 5. februarjem pristojni oblasti. Pa tudi zaloge, ki so se nahajale v zasebni lasti, so bile podvržene napovedi, če so znašale nad 100 kilogramov ter so bile tudi zaplenjene. Da se prepreči, da ne bi posamezniki po nepotrebem nakupili večjih zalog za zasebna gospodinjstva pred 1. februarjem, je izšla zadnje dni januarja meseca obenem prepoved glede prodaje moke. Ni pa bilo mogoče, da bi bile občine in Vojna žitna družba takoj uredili konsum, zato so bile

izdane posebne prehodne določbe, po katerih so smeli peki in slaščičarji porabiti le določeno množino moke. Posestniki mlinov in trgovci smeli so prodati le polovico toliko moke kakor so jo prodali v prvi polovici meseca januarja. Prestopki glede naznanilne in odstopilne dolžnosti so kaznovali z globo in zaporom. Zaloge je prevzela družba po določenih cenah; kjer so v veljavi najvišje cene, se plačujejo po tistih.

Da se omogoči pravična razdelitev kruha, so uvedli najprej v Berlinu, potem pa tudi v drugih mestih, ki štejejo nad 25.000 prebivalcev, krušno nakaznico. Vsaka oseba dobiva po eno nakaznico, ki je veljavna le zanjo za en teden in nakazuje vsega skupaj dva kilograma kruha v odrezkih za manjše množine kruha po 25, 50, 100, 250 gramov. Za ureditev je bilo ustanovljenih 170 komisij. Enotno postopanje v občinah omogoča prav lahko preskrbovanje s kruhom. V gostilnah je oddaja kruha prepovedana. Gost sme prinesiti svoj kruh s seboj. Hoteli in zavodi dobe dnevne nakaznice za toliko oseb, kolikor jih policijsko zglase.

Iz tega razvidimo torej, da akcija nemškega zveznega sveta pravzaprav ni nič drugega kakor postopna razlastitev (ekspropriacija) lastnikov žita in moke proti odškodnini, in pravična razdelitev zalog, ki jo je izvedla organizirana družba. Vlada se je odločila za korak, ki so ga socialisti tudi v mirnem času že dolgo zahtevali. Interesi zasebne lastnine morajo v ozadje in do veljave prihaja interes splošnega prebivalstva. Sploh pa lastniki ne izgube ničesar, kakor se je stvar izvedla, ker so cene, ki jih zahtevajo, žal, še vedno dovolj visoke; izgubiti morajo le dobiček, ki bi ga jim sicer donesla še nadaljna umetna špekulacija, če bi utegnili »prosta igra naravnih sil« pognati cene še bolj kvišku.

Nemčija je v tem pogledu storila prvi korak. V Avstriji pa smo imeli preveč optimizma ter puščali predolgo razvoju prosto pot. Optimizem že zaraditega ni bil opravičen, ker so ostale vse naredbe, ki so izšle pred februarjem, brezuspešne. Spominjamo le na naredbo z dne 10. oktobra 1914, po kateri bi se iz pšenice,

rži, koruze, riža in krompirja ne smelo izdelovati žganih pijač; potem na naredbo z dne 31. oktobra, po kateri bi smeli peči kruh za dobo vojne le iz mešane moke, ki bi vsebovala 70 odstotkov pšenične ali ržene moke ter 30 odstotkov ječmenove, koruzne ali krompirjeve moke; neka poznejša naredba je zvišala odstotno primes ječmenove in koruzne moke na 50 odstotkov.

To imenujemo »izravnanje zalog«, da bodo čim dalje zadoščale. Naredba z dne 31. oktobra prepoveduje izjemo ali vračanje peciva, ki ostane v gostilnah in kavarnah, s čemer naj bi se pospeševala varčnost z belim pecivom. Potem sta izšli naredbi z dne 28. novembra 1914; ena se tiče uvedbe najvišjih cen, druga pa ureja mletev moke in trgovino z moko. Pred vsemi temi naredbami je izšla dne 1. avgusta 1914 naredba, ki preti z globo in zaporno kaznijo, če bi kdo izrabil vojno za čezmerno povišanje cen; slednjič je izšla naredba, ki prepoveduje, da bi se rabili krušni žitni pridelki za pičo živini.

Vse te naredbe so ostale brez uspeha; zakaj cene žitu in moki so naraščale neprenehoma, in to se je vršilo še tudi tedaj, ko so bile že določene najvišje cene. Trgovci z žitom in moko so porabili najneverjetneje zvijače, da so pri prodaji dosegli višje cene in da ne bi imeli zaraditega konflikt z oblastmi. Vlada na Ogrskem si je skušala tako pomagati, da je izvedla z naredbo z dne 15. januarja 1915 rekvizicijo žita. Potej naredbi je moral vsak lastnik žita napovedati posebnemu upravnemu odboru, ki ga je ustanovila vlada, svojo zalogo pšenice, rži, ječmena in ovsu ter mu jo prepustiti po oblast določenih najvišjih cenah. Upravni odbor je tudi določeval, koliko zaloge si sme lastnik pridržati za svojo potrebo.

Ta naredba je bila že nekoliko bolj vplivna, toda tudi ta je dajala trgovcem z žitom koncesijo, ker jim je dovoljevala pravico pritožbe proti odredbi imenovane odbora. S tem pa pravi namen ni bil dosežen; pokazuje se neodločnost, in zdi se kakor bi se nekoliko bali lastnikov žita. Če se že hoče kaj ukreniti in predvsem omejiti zviševanje cen, potem je

LISTEK.

Praška borza.

Spisal I. S. E., poslovenil I. T.
(Dalje.)

Ko sva se, kakor rečeno, ustavila, mi moj znanec reče: »Gotovo Vam ustrežem, če Vas najpoprej s temi ljudmi tukaj nekoliko seznanim, zakaj to po mojem mnenju spada k stvari in končno se boste tudi bolj spoznali. Torej pazite! Vidite onega moža tamkaj na oni strani, ki svojo pokvečeno postavo zakriva z oguljeno zimsko suknjo, ki je taka kakor bi bil v njej spal in s tem umazaniam ovratnikom okolo vratu! Kaj bi rekli, da je ta mož in za koga bi ga smatrali?« Obrnem se tja, da si ga nekoliko bolj ogledam. Imel je široka usta s poobešenimi koti, na glavi pa širok, globoko v čelo potisnjen klobuk. Zaupljivosti ravno ni zbuja. Navidez se je pravkar precej živahno razgovarjal z nekim mlajšim človekom. »Kdo naj bi bil ta človek, morda kak trgovec s krompirjem od nekod iz kakega provincialnega gnezda.«

»Motite se, dragi moj! Ta tiček, ki mu ga ni para, uganja svoje sleparije kar na debelo. Kar nas je starih zajcev, se mu vsi v velkem loku izogibamo. Gorje pa mlajšemu začetniku, ki se mu zaradi svoje neizkušenosti da ujeti v njegove kar

najbolj premeteno nastavljene zanjke. Sicer pa je staremu lisjaku tudi že predla večkrat slaba in njegovo neprostovoljno bivanje v poslopju deželnega sodišča šteje mesece, a navzlic vsej svoji klavernosti Vam ta oguljeni mož premore več kakor milijon imetja.«

Pojasnilo znanca me je naravnost osupnilo, zakaj, po pravici povedano, milijonarje sem si v splošnem vsaj kar se tiče njih zunanosti mislil nekoliko drugačne.

Predno pa sem mogel povedati svoje mnenje, se je nama pridružil neki posestnik mlina iz južne Češke. »No, kako je, ali imate kaj moke?« ga je vprašal moj znanec. — »Moke? — niti praška, že teden dni je, odkar sem mletje moral sploh ustaviti. Ni žita, kmetje pa sedaj nočejo prodati niti zrna, ker računajo na poznejše višje cene žitu in s tem seveda tudi na večji dobiček.« — »Zakaj pa ne pustite kmetom žita s pomočjo oblasti rekvirirati?« — »Kajpada, seveda, kdo naj Vam pa rekvirira! Predvčerajšnjem sem bil pri okrajnem glavarstvu, kjer sem izjavil, da bom kupoval in zopet prodajal tudi preko določenih najvišjih cen in če me bodo hoteli zapreti, naj me pa zaprejo. Kaj mislite, ali me bodo dali pod ključ?«

»Ne verjamem!« — »Jaz tudi ne. Sicer pa kaj naj storim, saj se dandanes trguje itak le še nad najvišjimi cenami in

še kako visoko, naravnost neverjetno, kakšne nadcene se danes plačujejo! Take lumparije se sploh še nikoli niso uganjale! A kaj hočemo, vsak zabavlja, kupuje in plačuje pa vseeno!«

Skozi množico gruč se preriva neki — majhni, a dobro rejeni mož, pozna se, da ga pot pelje naravnost k nam. Komaj se je pri nas ustavil, je že prijel mojega znanca za rame in mu nekaj tajinstveno pričel šepetati na uho. Čudno: Pogovori se v posameznih gručah vrše povečini le s pritajenimi glasovi in prav pogostoma je opaziti, da drug drugemu šepete nekaj na ušesa, kar je pač neka vrsta splošne tajinstvene barantije.

Ko je moj znanec malega, debelušastega šepetalca odpravil, mi pove, da je to bil neke vrste mešetar, ki si potom poizvedovanja zasluži svoje provizije in je dostavil: »ve za vagon ržene moke, — kupna cena 1500 kron.«

Kaj... za tisoč petsto kron, cel vagon ržene moke, ne, to ni mogoče!... Pojdite no, vidi se, da Vam tukajšnje šege niso še prav nič znane. Seveda za tisoč petsto kron, ampak razume se nad najvišjo ceno seveda. Ne, ne prijatelj, tako se tukaj ne kupčuje kakor Vi mislite, če Vas morda veseli kupiti ta vagon ržene moke, boste plačali poleg zahtevanih tisoč petsto kron najvišjo ceno še posebej. Tako je in nič drugače.«

Ostrmel sem.

treba zapleniti vse zaloge moke in žita, kakor se je to zgodilo v Nemčiji. Zasebnim lastnikom treba jasno povedati, da so sedaj odločujoči važnejši interesi, kakor pa je potreba špekulacije tega ali onega pridelovalca žita ali trgovca z njim.

Avstrijska vlada se je končno odločila, razglasiti z naredbo z dne 21. februarja 1915 za vse dne 24. februarja 1915 obstoječe zaloge pšenice, rži, ječmena, ovsa in koruze, zaporo. Isto velja tudi za zaloge moke iz teh žitnih vrst. Brez dovoljenja oblasti se te zaloge niso smele ne predelati, ne porabiti in tudi ne prodati. Lastniki so bili dolžni skrbeti za ohrano zalog, to je, čuvati, da se ne pokvari. Neomlačeno žito so morali omlatiti najkasneje do 31. marca 1915. Zopora se ni ticala samo žitnih producentov, marveč tudi trgovcev z žitom, prekupcev in zasebnih oseb.

Zopora se razločuje od zaplembe v Nemčiji po tem, da ostanejo pri zapori zaloge v posesti lastnikov; vlada je namreč hotela poizvedeti, kako velike so zaloge, da s tem najprej dožene, ali bodo zadoščale za vse prebivalstvo do bodoče žetve ali ne. Do takrat je smel vsak posestnik porabiti od svoje zaloge za osebo 9 kilogramov žita ali 7·2 kilogramov moke na mesec, oziroma 300 gramov žita ali 240 gramov moke vsak dan. Pri peklih in slaščičarjih je bila množina moke za peko nekoliko zmanjšana. Zaloge moke so se dognale po poizvedbah. Nato so uvedli na Dunaju krušno nakaznico; pozneje tudi po drugih večjih krajih. S krušno nakaznico sme kupiti vsaka oseba 280 gramov kruha ali 200 gramov moke na dan. To je cela krušna nakaznica; zmanjšana krušna nakaznica je pa namenjena tistim, ki imajo svoje lastne zaloge za določeni čas. Ta nakaznica opravičuje do nakupa 210 gramov kruha ali 150 gramov moke za osebo vsak dan. V Avstriji so uvedene krušne nakaznice v okoli 800 občinah.

Ni tukaj prostor, da bi preiskovali izvedene naredbe ter razpravljali o tem, ali bi morda ne bilo bolje, če bi se bila izvedla tudi pri nas zaplemba, vsekakor pa moramo omeniti, da odmera 280 gra-

mov kruha za vsako osebo ne glede na starost, delo itd. v praksi ne more povsem ustrezati. Človek, ki dela v pisarni, še toliko kruha ne rabi, tudi otroci do tretjega in četrtega leta ga ne porabijo, toda odrasli delavec ga bo imel premalo. Upoštevati bi se tudi morala okoliščina, da je mnogo delavcev, ki morajo zaradi vojnih razmer opravljati nočno službo, ter da jim ta množina kruha ne zadošča. Delavec, ki dela vso noč, mora več jesti, kakor bi sicer jedel; je morda podnevi manj, kakor dnevni delavci, toda popolnoma brez jedi ne more biti; potem pride na nočno delo, ki je zanj tako naporno, da se mora dobro hraniti, če ga hoče opravljati. Velika zmota je, če menijo posamezni tovarnarji, da če dnevni delavec ponoči spi in nič ne je, tudi nočni delavec podnevi spi in nič ne je. Izkušnja uči, da nočni delavec ne spi ves dan in mora prav zato jesti, čeprav, kakor rečeno, manj nego dnevni delavec. Zato pa ima temvečji glad ponoči.

Krušne in močne nakaznice bi pravzaprav morale biti različne za osebe, ki opravljajo težka telesna dela, in za osebe, ki sploh ne delajo ali pa delajo le duševno. Marsikdo ne ve, da je v mnogih družinah kruh glavna hrana, in kdor je o tem prepričan, bo povsem našega mnenja. Zlasti rodovine z mnogimi otroki potrebujejo mnogo kruha. Za te rodovine bi morala veljati posebna določila, če nečemo, da nastopijo v njih nedostatno prehranjevanje z vsemi zlemi posledicami. Imovit človek si more nabaviti nadomestilo za kruh, delavec in siromašni mali obrtnik pa tega večinoma ne moreta. Vlada in oblasti se ne smejo ustrašiti nobene dejanske odredbe, tudi tedaj ne, če je ta po duhu socialistiška. Države in narodi bodo tudi po vojni morali ukreniti marsikatero odredbo, ki bo socialističkega duha, toda temu se ne da ogniti. Ona država, ki je najprej razumela, kaj treba ukreniti o takem času, bo tudi v bodoče vplivata na razvoj človeštva. Prva potreba našega časa je socialna preskrba v vseh panogah človeškega življenja. Čimprej se države odločijo, da omeje samohlepje posameznikov, tem blagodejnejši bo kulturni razvoj, tem prej bodo narodni

preboleli rane, ki jim jih bo povzročila svetovna vojna.

Odprava carine na živila.

Minuli teden je izdalo ministrstvo naredbo glede začasne odprave carine na živila med Avstrijo in Ogrsko. Carina je podražila mnogo najpotrebnejših živil. Zlasti se tiče odpravljena carine kruha, peciva, mesa, klobas, perutnine, rib, divjačine, raznega sočivja, testenin in drugih živil. Carina za črni kruh in pomorski dvopek je znašala 15 K, za pecivo 150 K pri 100 kilogramih. Jako važna je odprava carine za živino in meso. Med vojno so bili carine prosti samo prašiči, ki so tehtali več nego 130 kilogramov. Sedaj pa je carine prosta teža znižana na 60 kilogramov.

Carina za žive vole je znašala 60, za krave 30, za teleta 18 K. Za sveže meso se je plačevalo 30 h, za sušeno 45 h za kilogram. Kolikega pomena je odprava carine za uvoz mesa, je jasno. Odprava carine za ribjo, mesno in konzervno industrijo, za slanike, za prekajene in marinirane ribe, ribje konzerve, je tudi velikega pomena. Za zelenjavne in sočivne konzerve se je plačevalo 120 K carine za 100 kilogramov. Sedaj, ko je odpravljena carina, bodo ceneje za 1 K 80 vin. kilogram.

Odprava carine se je zavlačevala zaradi pogajanj z Ogrsko. Mestnemu prebivalstvu, zlasti srednjim in boljše situiranim stanovom utegne biti odprava carine precej v prid, toda blagodejni vplivi med delavstvom bodo le malenkostni, ker je blago, ki ga je ščitila ta carina, prodano po razmeroma skopih cenah.

F. V. Taylor umrl.

Znamenit mož je umrl. Njegovega imena se bo delavstvo spominjalo še mnogo desetletij z nekako bojznijo in gnevom. Z njegovim imenom je spojeno večje izkoriščanje delavstva in uničenje veselja do dela. F. V. Taylor (izgovori: Teler) je odkritelj in oznanjevalec »Si-

»Da, da, tako daleč ti lopovi že gredo. Pa kaj človeku preostaja družega, če hoče imeti moko, plačati mora! Le dobro pazite, drugič bodo za vagon ržene moke zahtevali že dva tisoč kron nad najvišjo ceno.«

»Moj bog... saj je prekoračenje določenih najvišjih cen vendar kaznjivo, in Vi takega oderuha vendar lahko naznajte!«

»To mislite Vi, toda stvar ni tako enostavna. Ali veste tudi, kako tukajšnji ljudje izvajajo svoje praktike in zvijače preko glave vlade, ne oziraje se na njene odredbe in preko glave sodnije? Ako hočete Vam dam takoj priliko, da se o resničnosti moje trditve lahko prepričate. Če bi namreč hoteli dotični vagon ržene moke kupiti, tedaj Vas prodajalec najprijazneje povabi v kak kotichek, kjer bo nemoteno v zatišju — in seveda brez prič — zahteval, da mu dotičnih tisoč petsto kron nad najvišjo ceno v gotovini takoj plačate na roko. Na fakturi pa, ki Vam jo pošlje preden prejmete blago, Vam bo zaračunjena le najvišja cena, ki jo je upravičen zahtevati. Tako, sedaj ga pa pojdite naznanit, pa boste videli, če boste kaj opravili.«

To pojasnilo mi je povsem zadostovalo in prav nič me ni mikalo, da bi preizkusil tako kupčijo tudi praktično.

Zapustila sva najin kot, da bi se skozi gruče počasi prerila na drugi konec

dvorane, da tamkaj še nadaljujeva najina opazovanja. Nama nasproti prihaja mlajši mož. Na glavi je imel klobuk, ki ga je krasil zelen trak — znano znamenje agrarcev. Tik pred nama pa je kakor od strele zadet nenadoma okrenil v desno in jo je urnih korakov odpihal. Videlo se je, da si je možakar prizadeval izginiti izpred najinih oči.

»Ali ste opazili?« — me vpraša moj spremljevalec, držec me za rame — »kako se mi je izognil? Ta je namreč tudi tak prefrigan tiček. Veletržec z oljem iz K. je; sklenjen imam z njim sklep glede dobave večje množine olja, a sedaj, ko so cene olju znatno višje kakor pa se glasi najin sklep, sedaj mu niti na misel ne pride, da bi mi olje za pogojene tedanje nižje cene tudi dobavil. Olja, ki mi ga je še dolžan dobaviti, mi enostavno ne da, pa je.«

»Zakaj ga pa pri borznem sodišču ne tožite zaradi kršenja kupne pogodbe?« — »Saj sem ga tožil, pa kaj mislite, kakšen uspeh sem dosegel s tožbo?« — »No?« — »Poslušajte: Pri obravnavi je lopov zatrjeval, da mi olja ne more dobaviti zaradi tega, ker mu je vse vojaška oblast baje rekvirirala. Jaz pa prav dobro vem, da to ni res, in če bi tudi bilo res, tedaj pa sem trdno uverjen, da se je preskrbel že zdavnaj zopet z drugim oljem, zakaj družega danes tukaj ne ponuja, kakor olje. Toda rabsodba borzne-

ga sodišča se glasi, da mi je dolžan olje za pogojeno ceno »po možnosti dobaviti.« Tako, dragi prijatelj, sedaj pa se na kolodvoru v K. lahko vsedem, in pazim, če ne bo pošiljal kam olja, da dokažem »možnost« dobave.«

»Za božjo voljo, kako pa to, da je prišlo do take rabsodbe?«

»Kako je prišlo do take rabsodbe, Vam hočem takoj pojasniti: Obravnava o moji tožbi proti trgovcu z olji je bila določena na četrto uro popoldne. Ob pol štirih, torej pol ure pred mojo obravnavo pa se je vršila še neka druga obravnava in pri tej prvotni obravnavi je bil ta trgovec z olji — torej moj nasprotnik, udeležen kot rabsodnik. In ko je pol ure pozneje prišla moja tožba na razpravo, je obtoženec iz prve obravnave, ki je bil istotako obtožen zaradi kršenja kupne pogodbe, figuriral na sodnijskem sedežu kot rabsodnik v moji razpravi. Tako je bilo mogoče, da je prišlo do take rabsodbe. In sedaj upam, da razumete in da se ne boste nič več čudili, zlasti, če Vam še povem, da pri tem sodišču sodniki in obtoženci, ki kakor vidite hkrati nastopajo v oboji lastnosti, svoje prostore stalno menjavajo. Če pa ne gre v dopustni obliki... Pa kaj bi Vam še nadalje razlagal, saj poznate pregovor o vrani in o izkljuvanju oči!«

Priznavam, da je moje prvotno velikansko začudenje bilo pri kraju.

stema znanstvenega obratovanja«, po katerem naj se izčrpa zadnji ostanek delavčeve moči iz njegovih možganov in mišic. Ta ameriški inženjer, izumitelj jekla »Rapid«, je najprej v praksi in potem pa tudi v teoriji poskusil, kako se da delavska moč »poameričaniti«. Umrl je kot predsednik ameriške družbe mehaniških inženjerjev v Filadelfiji star 79 let.

Kaj je hotel Taylor?

Ozrmo se zaradi jasnosti nekoliko v preprosto minulo, ko proizvajajo še ni bila v roki proletariata, marveč so bili proizvajalci rokodelci. Kako časten je bil stan rokodelcev in koliko pripovedk in pravljic je nastalo o raznih mojstrih iz prejšnjih dob.

Tedaj je bil uspeh dela odvisen od osebe, od spretnosti roke, če izvira izdelek od spretnega mojstra. Prav postranskega pomena je bilo imetje in uredba delavnice; vse to ni prav nič vplivalo na pomembnost izdelka. Delo je bilo mnogo več vredno nego snov, ki jo je obdelovala roka. Plačilo je bilo že v delu samem, zakaj delo je nudilo veselje nad uspehom, delo je imelo dušo. Obenem pa je bil njegov tudi izdelek, uspeh dela njegov; poznal je končni namen svojega dela ter ga tudi užival. Takrat pač ni nihče smatral delo za muko in tlako.

Kapitalizem je v minulih stoletjih ta način dela uničil. Najprej je razdelil še v dobi ročnega izdelovanja delovrsto v posamezna mehaniška opravila, ki so samaobsebi dolgočasna in utrudljiva. Delavci so izdelovali vedno le ene in iste posamezne dele izdelka. Nad izdelkom niso imeli več nikakršnega veselja, duševnega sodelovanja sploh ni bilo več. Podjetnik je postavil dolge vrste delavcev v svoje delavnice, sam ni delal več — veselil se je dobička, ničveč pa ustvarjanja! Delavci niso delali več záse; bili so v tuji službi in način dela ni imel zanje nobenega zanimanja več: postal jim je nadležen in le sredstvo, s katerim so si pridobivali kruh, ohranili življenje, delo postalo jim je muko, tlaka.

Tako se je spremenilo delo, ki edino donáša blagoslov človeštvu, v požrešno pohlepno brez dela in v muko z delom brez imetja.

Stroj je to spreminjanje dovršil. Stroj je delavčev osebno popolnoma izpodrinil, delavec je postal le privesek orodja; stroj je človeku domala popolnoma uničil zmisel za delo, veselje in duševno sodelovanje pri delu. Že celo stoletje se trudijo tehniške znanosti, da bi stroje čimbolj izpopolnile in razmnožile — človek je pri stroju popolnoma postranska stvar tako po mnenju iznajditeljev kakor tudi kapitalistov, saj je ljudi vedno dosti na razpolago, vedno lahko zapode te in jih zamenjajo z drugimi. Stroj namesti izučenega delavca z neizučenim, moškega z ženo, če mogoče, pa tudi oba z otrokom. Štejejo se delavci pri strojih brez razlike samo kot »roke«.

V tej razvojni smeri je posegel vmes Taylor: odkril je poleg stroja tudi človeka. Praktično in znanstveno. Oznanjeval je prepričanje, da izvršni obratni vodja ne gleda le na najpopolnejšo uredbo, razvrstitev dela in izrabo strojev, marveč prav tako tudi na izbero, vzgojo in izrabo delavskih moči. To načelo je obdelal v svojem Sistemu o znanstvenem obratovanju.

Če čujemo ta načela, pa bi ga skoro hvalili! Zdi se, kakor da bi bil to začetek priznavanja in zopetno povišanje dela od najnižjega zgodovinskega ponižanja. Ali niso celi rodovi mezdni sužnjev klicali svojim izkoriščevalcem: Ravnajte z nami vsaj s polovično skrbnostjo, kakor ravnate s stroji, s svojimi konji! Ali zahte-

vate od svojih kotlov največje koristi, ne da bi jih primerno kurili? Ali zahtevate, da bi vaši konji vozili po več nego šest ali osem ur? Tudi mi smo končno stroji in hočemo imeti kurivo, olje in postrazeni hočemo biti!

Ali je Taylor znanost o človeški delovni moči uvedel? Recimo da. Obžalovanja vredne domače živali! Trudijo se raziskovalci dognati, kakšna krma je potrebna za dobre vozače, kakšna za pospeševanje brzosti konj, kako se doseže vztrajnost konj. Preiskujejo, katere vrste in pasme so bolj pripravne za ravnino, katere za hribovite kraje, katere vrste so dobri jezdači, nosači in vozači. Če stopimo v konjarno dobro urejenega modernega posestva, se kar čudimo, s kakšnim razumom in kakšno skrbnostjo goje živali. Po vsakem naporu frotiranje in izdatno krmljenje! Kje je pa šola učnjakov, ki so se pečali zlasti z dušeslovjem človeške delovne moči in družbe, ki bi določala svete zakone, po katerih naj se ohrani in množi človeška delovna moč?

Zakaj? Saj je še vedno dovolj delavcev.

Taylor ne mara takega sistema, Taylor ne vidi vun iz meja kapitalistiškega reda, da, komaj čez meje Amerike, ki ji stara Evropa nudi neizčrpljiv vir delavskih množic. Taylor vzame delavce take kakršni so, jih nastavi proti plači in ne vprašuje, kako se zopet nadomeščaj njih delovna moč ob največjem izrabljanju po večih dneh in tednih potom hrane in počitka; če odpove sposobnost, se mož odpusti in nadomesti z drugim. Preko kapitalistiških predpogojev Taylor ne vidi, delavska moč ga zanima šele v obratu in samo tam.

V obratu pa zahteva Taylor najvišjo izrabo delovne sile obenem z največjim izrabljanjem strojev.

Boj socialističko izvežbanega proletariata ni bil nikdar naperjen proti zvišanju človeške delovne zmožnosti, ki se poraja s povečano produktivno silo človeške družbe. Večja produktivna sila, večje imetje družbe, višja kultura človeštva!

To večanje pa ima dva predpogoja; od teh je eden v okviru kapitalizma, drugi pa pripada v področje socializma. Tudi v kapitalistiški družbi velja za delovno silo zakon o ohranjenju energije: Čim več izda proletarec na dan svoje delovne sile, temveč jo mora s hrano zopet nadomestiti — posledica pomnoženega dela mora biti zvišanje mezde! Čim večja in predvsem čim hitrejša je izraba delovne sile, tem bolj neodložljiva je potreba po počitku — odmori med delom in skrajšanje delavnika. Drugi predpogoj pa je, da ne pripada pomnoženo bogastvo družbe posameznemu podjetniku, marveč splošnosti, na kateri ima tudi delavec delež. Niti če se preskrba in počitek izboljšata, ne doseže delavec več nego da zopet pridobi svojo delovno moč in prepusti vso nadvrednost dela kapitalistiškemu razredu. In zaradi tega opravičeno neupanje delavskega razreda proti neomejeno večjemu izkoriščanju proti Taylorjevemu sistemu, zato tudi nasprotovanje, da bi se obratovanje poameričanilo.

Razumna organizacija obratovanja je seveda priporočljiva. Taylor jo ureja v velikanskih obratih kakršni so v Ameriki običajni, če povemo ob kratkem, takole:

Izvršitev dela ni več prepuščena po nekdanjih navadah in običajih delavčevemu preudarku, ne navodilo vsakratnega mojstra in tudi ne tehnika: Najprej se izdelajo v konstrukcijski pisarni stroji z največjo delovno sposobnostjo, preskusijo se v preskušnih delavnicah z bogato plačanimi vzornimi delavci. Uspeh, ki se

je dosegel pri njih, se natančno fiksira glede tehniške in časovne dovršenosti in rabe.

Pri tem se pazi na to, da se najprej vsa opravila pri stroju kar najbolj preprosta in mehaniška, tako da niso več odvisna od slabe in dobre volje, od spretnosti ali nespretnosti delavca; drugič, da se opuste vsi »nepotrebni ročni opravki« in »mrtvi delovni čas« odpravi, ter da se celo potrebni počitki vrše na minuto natančno; tretjič, da, kjer je le mogoče čimveč strojev streže ena oseba, in četrtič, da se celo obratovanje čim najbolj pospeši in razširi. Kontrolni aparati in ure urejajo vršbo dela potom živih in mrtvih strojev, nekakega urnega kolesja iz možganov in rok, navorov in kladiv, v katerem ne sme minuti nobena sekunda, ki ne bi bila izrabljena.

Velikanska, toda grozovita igra! Zopet je odkrit človek torej le zato, da postane nemi hlapec enako kakor velikanski železni suženj! Človeški individuj je zopet odkrit, da zopet izgine! Posameznega delavca ni več, skoro tudi ne posameznega inženjerja: Delo je postalo dejanje skupne volje, ki jo je napovedoval že Marks.

Delo posameznega delavca je brez misli, brez veselja, brez duše; toda skupni izdelki so ponosita, velikanska dela, ki jih spoštuje in občuduje človeški duh. V celoti, v skupnosti prihaja zopet zmisel, duša in ponos človeškega dela do izraza. Človek, ki sam ne šteje nič, vstaja kot družba. Potom te družbe, potom možganov, rok, navorov in kladiv se pa odpro vrata srečnejše bodočnosti.

Mlad begun v Trstu.

»Edinost« poroča ta-le zanimiv dogodek:

Justina Kravanjeva je bila šla dopoldne nakupovat razne zelenjadi na trg pri Rdečem mostu. Imela je torbo že skoraj polno, ko se je ustavila pred neko ženo, ki je prodajala jajca. Pogodila se je za ceno in začela izbirati jajca, da bi jih nekaj kupila. Da bi imela bolj prosto roko pri izbiranju jajec, je pa položila denarnico, v kateri je imela še 11 kron denarja, ki jo je tedaj tiščala v desni roki, na vrh zelenjadi v svojo torbo. Kmalu potem je pa videla, kako se je neki deček sklonil nad njeno torbo in vzel iz nje denarnico. Kravanjeva je seveda takoj popustila jajca in skočila za dečkom, ki pa ni niti skušal pobegniti, temveč se je takoj ustavil in sam ponudil Kravanjevi nazaj denarnico, ne da bi jo bil odprl. V tem je pa že pristopil redar, kateremu je Kravanjeva povedala, kaj se je zgodilo. Seveda je redar nato odvedel dečka seboj na policijski komisariat v ulici di Torre bianca. Tu je pa ubogi deček — ki je komaj 12-letni Josip Hölašček Višo — koji je povedal žalostno, prežalostno povest.

Dečko, ki govori le poljski, nekoliko češki in malo nemški, je na vprašanje, zakaj je šel krast, povedal, da je to storil zato, ker je bil lačen, ker ni že tri dni nič jedel. Pri tem so ubogemu otroku lezle debele solze iz oči doli po licih, a ustnice so mu krčevito drgetale, dočim je le s težavo spravljaj iz sebe posamezne besede, kakor bi ga nekaj dušilo v grlu. In dečko je povedal...

»Vem, da sem rojen v Szegedinu, a z očetom, ki mu je bilo ime Josip z materjo Marijo in z mojo mlajšo sestrico Vando, smo živeli v Rzezovem v Galiciji. Moj oče je bil zidar in živeli smo precej dobro, ker je oče precej zaslužil. V Rzezovem sem tudi hodil v šolo, pa to je bio še lani, ker letos nismo imeli šole. Prišla je namreč vojna in od tedaj smo

padli v nesrečo. Hudo je bilo sicer, dokler smo bili v Rzezovem, vendar smo vsaj živeli v kraju, kateremu smo bili navajeni in ki sem ga jaz smatral za svojo domovino. A prišlo je še hujše: prišel je sovražnik, naša hiša je zgorela, kakor tudi mnogo drugih. In morali smo bežati iz Rzezovega, kakor so bežali vsi. Prišli smo v drugo mesto, kateremu ne vem več imena, a tudi tam nam ni bilo obstanka in morali smo dalje. Mati je nosila mojo malo Vandičko — tu so dečku zopet vztrepetale ustnice, glas mu je postal bolj tih, a na očeh ste mu zopet zablesteli solzi kakor dva bisera. Revček se je globoko oddahnil in po kratkem presledku nadaljeval — a oče, moj oče je nosil na hrbtu najpotrebnejše stvari in mene, ki sem mu pomagal s tem, da sem nosil malo culico perila, je držal za roko. Na poti je pa oče zbolel in — umrl. Pokopali smo ga na pokopališču pri neki vasi, kateri tudi ne vem imena, in potem smo šli dalje z materjo in z Vandico. Nekoliko dni pozneje sem se pa izgubil od matere in nisem videl več ne mame ne moje Vandičke! Iskal sem jih, klical sem jih, a nisem jih našel, nista več odgovorili na moje klicanje. Šel sem dalje, v nadi, da jih dohitim, a nisem jih dohitel. Prišel sem — hodil sem vedno peš, ker nisem imel nobenega krajcarja — v mnoga mesta. Dobri ljudje so mi dali jesti, a spal sem vsako noč v kakem hlevu, ali pa na kaki žagi. Tako sem prišel slednjič v lepo in veliko mesto, ki mu pravijo Zagreb. Od tam sem prišel pa sem.

Ves čas, ko je dečko to pripovedoval, je mirno gledal s svojimi lepimi modrimi očmi naravnost v obraz uradniku, ki ga je zasliševal, le ko je omenjal očeta ali mater so se mu oči zameglile in pogledal je v stran, a ko je imenoval svojo sestrico, Vandico, tedaj je vselej vztrepetal in oči so se mu vselej ob tem imenu porosile.

Ko ga je uradnik vprašal, koliko časa da je, odkar je z očetom in z materjo zapustil Rzezov, je dečko rekel, da ne ve, da je pa že jako dolgo. Niti ne ve dneva, kdaj mu je na begu umrl oče, ne imena kraja, kjer je izgubil mater in — Vandičko, ne imena krajev, preko katerih je prišel do Trsta. Edino le Zagreb, ki mu on pravi »Zágrab«, mu je ostal v spominu. Tudi nima revež pri sebi prav nikakega dokumenta in je že več nego čudno, da je mogel prepotovati preko vse monarhijske od najskrajnejše meje do dijametralno nasprotne najskrajnejše točke, ne da bi ga bil kdo vprašal, kdo in odkod je, ne da bi ga bil ustavil kak orožnik. Dečko je lepe rasti, za svoja leta srednje postave, prikupljivega lica in gladkih las, kostanjeve barve. Vzlic svojemu dolgemu pešpotovanju je dečko čedno oblečen, le čevljički so mu v slabem stanju. Na glavi ima astrahansko čepico, jopič črn iz debelega sukna, hlače, ki mu segajo do kolen, ima rjave, a nogavice, črne, ima pripete pod hlačnicami. Vse je pa lepo čedno, iz česar je razvidno, da se dečko na potovanju ni zanemarjal glede snage. Na policiji mu je neki uradnik dal kos kruha: dečku so se oči zablestele, segel je s tresočo roko po kruhu, ki ga kmalu ni bilo več. Naš poročevalec, ki ga je videl na policiji, ga je vprašal:

— Mluviš češki?

— Mluvim, pane, a také polski.

Ker zaradi prestopka ni kazniv, ker nima še 14 let, so ga dali začasno v policijske zapore v ulici Tigor, dokler ga ne odpošljejo občini, v kateri ima domovinsko pravico. Treba bo pa šele iskati kam je dečko pristojen. Na vsak način poskrbe za dečka, da mu ne bo treba trpeti

lakote, a obenem mu bodo skušali najti mater in pa njegovo — Vandičko.

Ubogi, nesrečni otrok! Še tako mlad, pa že popolnoma sam na tem širnem svetu!

Svetovna vojna.

Svetovna vojna se vobče nadaljuje z nezmanjšano energijo. Velikanska bitka v Karpatih je izzvenela v posamezne bitke, zlasti artiljerijske bitke, ki so se vršile v srednjih Karpatih ob Ušoškem prelazu in v dolini Orave. Jugoizhodno od Kozidre so zasedle avstrijske čete 26 strelskih zakopov, zajeli mnogo vojnih ujetnikov in vojnega materiala.

Ruski napadi so se ponavljali zlasti ponoči, pa so bili povsod brezuspešni.

Na fronti zahodno od prelaza Ušok, dalje v Galiciji in na Poljskem kakor tudi ob Dnjestru in v Bukovini so se vršili le artiljerijski boji važnejega pomena.

Na vsej ruski bojni črti je pa nastalo nekako tajinstveno tiho delovanje, ki nam prinese, kakor poročja »Corriere della sera«, prav kmalu važne dogodke zlasti ob srednji poljsko-gališki bojni črti.

Nova faza pa je nastopila na nemško-francoskem bojišču. Kar par mesecev se ni premaknila bojna črta nikamor; vsi ljuti napadi in protinapadi so ostali končno le defenzivnega značaja na obeh straneh.

Najnovejša nemška ofenziva pri Ypernu je pa dosegla velik uspeh, ki ga priznavajo celo nasprotniki Nemčije. Nemci so prekoračili na dveh mestih kanal ter skoro popolnoma obkolili Ypern in že obstreljujejo tamkaj glavno železniško križišče pri Poperinghe, ki je že prav ob francosko-belgijski meji.

Vojno poročilo o bitki pri Ypernu pravi med drugim dne 24. aprila: Severno od Yperna se je izjalovil močan francoski, severozahodno od Yperna pri St. Julien pa angleški napad s težkimi izgubami. Nadaljni sovražni napad ob in vzhodno od ceste Ypern-Bixschote je imel danes zjutraj isto usodo. Zahodno od kanala so naše čete danes ponoči osvojile kraj Lizerne. Število ujetih Francozov, Angležev in Belgičev se je zvišalo na 2470. Poleg tega je padlo v naše roke 35 topov z municijo, večje število strojnih pušk, mnogo pušk in drugega materiala. — Poročilo z dne 26. aprila pa nadaljuje: Pri Ypernu so se boji nadaljevali. Tudi zahodni breg kanala pri Lizerne, o katerem trdijo Francozi, da so ga zopet vzeli, je v naši posesti. Tudi izhodno od kanala smo obdržali osvojeno ozemlje. Število zaplenjenih topov se je povišalo na 45, med katerimi se prejkoslej nahajajo 4 težki angleški topovi. — Severozahodno od Zonbeke smo nadaljevali z napadi in pri tem ujeli več kot 1000 Kanadcev. Skupno število ujetnikov se je s tem zvišalo na 5000. Posebna mešanica narodov: Senegalski črnici, Angleži, Turkosi, Indijci, Francozi, Kanadci, Zuavi, Alžirci so se nahajali na tem razmeroma majhnem prostoru.

Na vsej ostali francosko-nemški bojni črti so se boji nadaljevali kakor že dolgo časa. Napadi tu, napadi tam; razstrelbe strelskih zakopov. Večji poraz so imeli Francozi na višinah ob reki Mas jugozahodno od Combresa, zakaj izgubili so 24 francoskih častnikov, 1600 mož in 17 strojnih pušk. Med rekama Mas in Molsa so se vršili po posameznih krajih boji mož proti možu, ki še niso končani.

Angleži in Francozi so poskusili z novim napadom na Dardanele, in sicer z

morja, a obenem so izkrcavali čete na Galopolskem polotoku. Po turških poročilih je ta napad popolnoma ponesrečil.

Nevtralne države še vse vztrajajo na svojih stališčih.

Domači pregled.

Vojna prodajalna v Ljubljani je otvorjena. Za sedaj prodajajo suho polenovko kilogram po 2 K 30 vin. Prodajalna se nahaja na Turjaškem trgu št. 1. Želimo pa, da bi vojna prodajalna res služila svojemu namenu.

Ministrski svet je zboroval 24. t. m. popoldne pod predsedstvom ministrskega predsednika grofa Stürgkha.

Poštna nakaznice za vojne ujetnike le preko Švice. Denarne nakaznice za avstro-ogrske vojne ujetnike in internirance v Srbiji posreduje odslej dalje le švicarska poštna uprava. Naslovljene morajo biti torej vedno na »Oberpostkontrolle in Bern, Schweiz«. Ime in naslov vojnega ujetnika se napiše na zadnji strani levega odrezka.

Promet s poštnimi nakaznicami v Italiji se obnovi. Avstrijska in italijanska poštna uprava se zdaj pogajata, da se zopet obnovi začasno ustavljeni promet s poštnimi nakaznicami in poštno povzetje. Pričakuje se, da se obrok zopet kmalu obnovi.

Delavstvu v Zagorju ob Savi naznanjamo, da se prvega maja napovedani shod, ki bi se imel vršiti ob 5. popoldne v dvorani g. R. Mihelčiča, ne bo vršil, ker navzlic vloženi prošnji ni bilo mogoče doseči za shod potrebnega oblastvenega dovoljenja.

Nabrežina. Naprošeni smo priobčiti drugi izkaz dohodkov podpornega sklada, ki so ga nedavno tega ustanovili sodrugi železničarji tukajšnje postaje: — Dohodki 69 K 60 vin. K tem dohodkom so prispevali: Zbirka v kurilnici 33 K 20 vin., na postaji 28 K 30 vin. in končno so prožni delavci prispevali 8 K 10 vin. Skupaj torej 69 K 60 vin. 25% od zneska nabravnega v kurilnici torej 8 K 30 vin. se je dalo »Rdečemu križu«, ostanek v znesku 61 K 30 vin. pa se je razdelilo deveterim ženam, ki so njih možje pri vojaki. Ako izmed sodrugov železničarjev v Nabrežini morda kdo želi natančneje pojasnilo glede podpornega sklada, naj se obrne do predsednika tega sklada, sodruga Leo Šaub ali pa do blagajnika Alojzija Jana. Končno prosi odbor za nadaljnjo agitacijo za ta sklad.

Nabrežina. V »Novem času« z dne 18. marca je izšel dopis z naslovom »Nabrežinska postaja in še marsikaj«. V imenu železničarjev v Nabrežini odgovarjamo na dotični dopis ter pravimo, da se pisec dotičnega članka sploh ni prepričal, če je kaj resnice na njegovem poročilu ali ne. Že takoj spočetka je dopis nezanesljiv, zakaj tam pravi, da je pred tednom enkrat malo pred odhodom vlaka uslužbenec železnice odprl vagonova vrata in vzel vrečo kave ter da so dotičnika pravočasno prijeli. Res so nekoga prijeli, toda pisec ne ve, če je ta oseba prava in če morda ni nedolžna, ker se bo krivda doglala šele pri obravnavi; grdo pa je, če se človeka že prej blati, preden je njegova krivda izpričana. Drugi odstavek se peča s sodčkom vina, ki so ga baje dvakrat navrtali in precej vina izpili iz njega; tretji odstavek se peča z zlato uro, katero je baje gorjanski socialist našel na postaji in jo nesel takoj v Trst zastaviti, ter da so dobili tička, ki je šel sedet. Železničarji v Nabrežini se tega nič ne spominjajo. Radi bi pa pisca, ki je vse

tako dobro vedel, vprašali, če ni bil pisec sam navzoč pri teh stvareh, ki jih tako dobro ve, in poznali ga, da pove dotične socialiste po imenu, potem bomo pa povedali, kakšni pristaši so dotičniki. Če že pisec pozivlje okrajno glavarstvo v Sežani in železniške predstojnike, da se ganejo, a ne imenuje grešnikov, potem se to čita prav tako kakor bi bili vsi železničarji in njih predstojniki v Nabrežini sami tatovi in pretepači. Pisec povprašuje, kaj meni organizacija o tem. No, gospodje! Ali je v vaši stranki vse v redu; vzemite najprej pred seboj metlo v roke. Kar se pa tiče napadov in pretefov, ki pisarite o njih, pa velja isto. Kar svoje vrste pregledite! Obžalujem le urednika, ki sprejme tak dopis v list. Ves dopis ni imel drugega namena kakor blatiti železničarje ob času, ko še ni nobenih dokazov glede resnice očitanih dejstev. Pozivljem torej pisca dotičnega dopisa, da podpiše svoje ime kakor jaz, če ne, pa tudi ni verovati njegovemu blatenju. — To smo morali povedati, ker smo po dotičnem dopisu pavšalno sumničeni vsi nabrežinski železničarji. — Jan Al., žel.

Znižana vožnja po morju. C. kr. deželno predsedstvo naznanja, da dobe stariši, bratje, sestre, otroci, žene in neveste obolelih bojevnikov, ako jih hočejo obiskati ali se udeležiti pogrebov, pri vožnji po parnikih za tja in nazaj 50% popusta sledečih od države subvencioniranih paroplovnih družb: »Avstrijski Lloyd«, »Dalmatia«, »Ragusca«, »Istria-Trieste« Lloyd«, »Avstro-Croatia«, »Bokelka Plovitba«, »Obalna paroplovitba« in »Capodistriana«. Izkaznice za te vožnje izdajajo politične oblasti, v Ljubljani pa c. kr. policijsko ravnateljstvo.

Zveza pivovarniških delavcev, sodarjev in sorodnih strok v Avstriji je obhajala dne 24. aprila desetletnico svojega obstanka. Pred desetimi leti so se spojila prej samostojna društva v zvezo, ki je od takrat že dosegla mnogo lepih uspehov za delavstvo.

Mestna občina v Brnu za prebivalstvo. Brnska mestna občina se je koj začetkom vojne preskrbela z velikimi množinami žita in drugih živil, katere je tekom vojne prodajala prebivalstvu po uradno določenih najvišjih cenah. Od 1. februarja do 20. marca letos je mestna občina oddala konsumentom 12.876 vreč moke ali 1.072.500 kg. Od tega je bilo 152 vreč pšenične moke št. 0, 1755 vreč pšenične moke za kuho, 445 vreč pšenične moke za kruh, 2842 vreč enovrstne pšenične, 7516 vreč enovrstne ržene in 146 vreč ječmenove moke. Razen tega si je občina preskrbela dva vagona petroleja, riža, fižola, graha, norveških rib in danskih mesnih konzerv v celokupni vrednosti 510.000 kron.

Ogrska poslanska zbornica. Minuli teden je rešila ogrska poslanska zbornica dva važna zakonska načrta. Prvi načrt se tiče razširjenja črnovojniške dolžnosti od všteti 18. leta pa do 50. leta, o katerem smo poročali že zadnjič, drugi načrt se pa tiče podaljšanja mandatov za poslansko zbornico. Obe predlogi sta bili sprejeti, in sicer podaljšanje poslanskih mandatov se razširi še na šest mesecev po koncu vojne. V seji so obljubovali tudi volilno reformo kot nagrado za požrtvovalnost v sedanji vojni. Tretji zakonski načrt se pa tiče municipijskih volitev, ki pa do danes, ko zaključujemo list, še ni bil rešen. Ogrski parlament bo zboroval okolo štiri tedne.

Ogrske strokovne organizacije med vojno. Ogrski svet strokovnih organizacij objavlja sedaj svoje poročilo o delovanju strokovnih organizacij med vojno. Poročilo, ki obsega mesece avgust do

všteti december, naglašja predvsem, da se je število članov v prvih petih mesecih znižalo, dočim je znesek izplačanih podpor jako narasel. Tuda jako slaba konjunktura poslednjih let je organizacijam jako škodovala. Zaraditega so pobirale posamezne strokovne skupine pri članih posebne prispevke. Nekatere organizacije so najele celo posojilo, da so mogle izplačevati podpore. Podpore so se plačevale tudi rodovinom vpoklicancev. Po prvem mesecu vojne je brezposelnost nekoliko popustila, ker je jela cvesti vojna industrija, v grafiški, stavbeni in nakitni obrti je trajala brezposelnost dalje. Med vojno se je zmanjšalo število okrajnih skupin strokovnih organizacij za 137. Male organizacije, kakor dimnikarji, brivci in kemiški delavci, so ustavile svoje delovanje. Konec junija je bilo v Budapešti 47.994, v provinci 48.296 organiziranih delavcev, dne 31. decembra je padlo število organiziranih članov v Budapešti na 27.597, v provinci na 23.913. V prvih sedmih mesecih leta 1914 so organizacije izplačale 482.891 K, v mesecih od avgusta do decembra 363.156 K. Drugih podpor so izplačale 261.379 K, za vpoklicance in one v potrebi 290.000 K. Kljub temu, da se je število članov znižalo za polovico, so vendar izdale organizacije za podpore 25.000 K več kakor ob mirnem času. Delo so posredovale organizacije v mesecih od januarja do julija 1914 skupaj 15.028 službo iščočim osebam, od avgusta do decembra pa 8272 brezposelnim.

Franosko oklopno križarko »Leon Gambetta« je potopil avstrijski podmorski čoln »U 5« ob Jonskih otokih v Sredozemskem morju. Moštvo križarke je štelo 720 oseb; od teh so jih rešili 108 italijanski torpedni rušilci iz Brindizija.

Kinematograf »Ideal«. Spored za soboto 1., nedeljo 2. in ponedeljek 3. t. m.: 1. Kinematografsko tedensko poročilo s severnega in južnega bojišča. 2. Veronika 160 : 10. (Napeto zanimiva drama iz dirkaškega življenja v 3 dejanjih.) 3. On desno — ona levo. (Krasna veseloigra v 3 dejanjih.) Sestavila znana avtorja budimpeštanskega Orfeja, Glinger in Tausig. — Velik smeh! — Spored za torek 4., sredo 5. in četrtek 6. t. m.: 1. Vožnja po Semerinški dolini. (Naravni posnetek.) 2. Smej se, bajazzo! Tragikomika v 3 dejanjih z Rudolfom Schildkrautom in Hanny Weisse v glavni vlogi. 3. Lepi Albert. (Komično.) — 10 vinarjev povišanja cene.

Svetovni pregled.

Italija. »Kölnische Zeitung« poroča: »Corriere d'Italia« piše z ozirom na zadnji italijanski ministrski svet: Zunanja politika je podala nujno takega gradiva, ki se je moralo natančno proučiti. Kakor izvemo iz dobrega vira, so vse alarmne vesti o izjalovljenju italijanskih pogajanj z osrednjima silama docela fantastične, ravno tako pa so tudi vesti o že končanih pogajanjih s trojnim sporazumom vsaj prezgodnje. — K temu še nekaj iz »Münchner Neueste Nachrichten«: Iz Geneve poročajo v nasprotju z alarmnimi vestmi, kakor da je Italija svoje stališče izpremenila: Potniki iz Italije povedo, da vlada povsod v Italiji mir. Seveda se ne da zanikati neka nervoznost, ki jo je pa pripisovati pomanjkanju določne orientacije. Štiri petine Italijanov in posebno ljudstvo je za mir. — Rimska delavska zbornica je odklonila resolucijo za oboroženo intervencijo in se je izjavila za nevtralnost.

Mednarodni ženski kongres. K mednarodnemu ženskemu kongresu v Haag

je došlo dosedaj 42 ameriških, 15 švedskih, 12 norveških, 10 danskih zastopnic, 10 ogrskih, 4 avstrijske, 4 hrvaške in 3 italijanske pričakujejo za danes. Tudi nemške zastopnice so že na potu. Angleške zastopnice so dobile od vlade le 25 potnih listov, imeti so jih pa hotele 120.

Pred vojno med Japonsko in Kitajsko. »Rječ« poroča iz Tokija z dne 20. aprila: Ker se je Kitajska branila sprejeti japonske zahteve glede Mongolske, se je sešel japonski ministrski svet k posvetu, da sklepa o nadaljnjem poteku pogajanj. Japonsko časopisje zahteva odločen nastop. Ljudstvo pa še vedno upa na mirno rešitev. V japonskih ladjedelnicah so pospešili dela za dovršitev dreadnoughtov po 30.000 ton. Oklopna križarka »Kirisima« s 27.000 tonami je že prideljena v službo. — »Post« poroča iz Kodanja, da Japonci kljub pogajanjem polagoma zasedajo vojaško najvažnejše točke na Kitajskem. V Mukden in Tsinau so že došle japonske čete.

Prav moderna bajka. V Delftskem Courantu piše Ego: Zakaj sta si, me vprašujejo, Anglija in Nemčija toliko huje v laseh kakor druge vojujoče države? Ne vem, toda poznam majhno pripovedko, ki je prava in opisuje resnične dogodke: V velikem mestu sta stanovala dva trgovca; enemu je bilo ime Bion, je tržil s kolonijalnim blagom, drugemu Manija, in je trgoval s kemikalijami. Bionova trgovina je bila najstarejša in največja, toda Manija jo je vodil s tako marljivostjo in takim znanjem in delavnostjo, da se je Bion jel slednjič domišljati, da ga ona trgovina prekosi. Bion je začel Manijo zaničevati in pripovedovati svojim ljudem, da je Manija zlobnež, ki ga je hotel mučiti. Bion je oborožil svoje osebe s koli, pretepači in samokresi, ker, tako je rekel, ga namerava Manija napasti. Ko je Manija to pozvedel, je tudi oborožil svoje ljudi in Bion prišepne svojim služabnikom: »Pa pogledjte, da nas hoče pomoriti! Tudi jaz bom naročil še nekaj bodal!« Bion in Manija sta plačevala leta in leta velike zneske za orožje in med tem pa je trgovina Manija bolj in bolj prosperovala. Manija je iskal in našel trg za svoje blago, Bionu pa je pretila nevarnost, da bo imela njegova stara trgovina škodo, ali pa vsaj, da postane trgovina Manijeva tako velika kakor njegova. Bion tega ni maral; postal je zavisten in nejevoljen in zmerjal je vpričo svojega osebja hudobnega Manijo. Kmalu so nastale v mestu hujskarije. Pred prodajalno Manije se je zbrala ljudska množica, ki je hotela vlomiti vanjo in vse razdejati. Bion je sklical vse svoje ljudi, tudi one v podružnicah in delavnicah iz drugih mest, ter jim je zapovedal, Manijevo prodajalno opustošite, hišo pa zažgite! »Zakaj delaš to?« ga je vprašal znanec. »Zakaj?« je odgovoril Bion s svetim ogorčenjem, »zakaj? No, razumljivo je vendar, da zato, ker Manijevo osebje leta po vrtu njegovega soseda. Naprej, ljudje, pobijte vse! In ne pozabite, opustošiti prodajalno. Mi ščitimo sveto pravico soseda do vrta, mi se borimo za pravično stvar! Pobijte vse!«

Življenje v podmorskem čolnu. Dopisnik »Newyork Herald« se je pogovarjal s podkapitanom nemškega podmorskega čolna »U 1«, Hausenom, ki mu je naslikal življenje v podmorskem čolnu tako-le: Za to službo je treba jeklenih živcev, ki jih nima vsakdo. Kadar pride mo v bližino sovražnika, se pogreznemo. Poprej zapremo vse odprtine, tudi zračno sesalko, kolikor to pripušča pritisk zraka. Opazujem tlakomer in opazujem. Ko je vse v redu, se pogreznemo. Smrtna tihota zavlađa na ladji. Električni stroji delujejo

brez ropota. Voda izvrstno prenaša glaso-ve, vsled česar pogostoma slišimo ropotanje vijakov ladje, ki plove mimo nas. Gorki zrak v podmorskem čolnu vonja po olju in nikakor ni prijeten. Mladi mornarji imajo mnogokrat potrebo spati in spati. Le izredna jakost volje more to željo premagati. Imel sem mornarje, ki prve tri dni sploh ničesar niso zaužili; rajši so spali. Mnenje, da se v podmorskem čolnu ne občuti morske bolezni (bruhanja), je docela napačno. Kadar moramo biti dalje časa pod vodo, se vsem, ki imajo službo, zapove, da morajo ostati popolnoma na miru, zakaj vsak gibljaj povzroči, da pljuča porabijo več kisika; mi pa moramo s kisikom varčevati. Kisik je za nas tiste vrednosti, kakor v puščavi voda. Tudi ne kuri se nič. Ogenj porablja kisik in pa električno silo akumulatorjev. To so predragocene snovi, da bi se tratile v kuhinji. Zadovoljujemo se torej z mrzlimi jedili. Časih stojim po osem ur na dan ob periskopu, v ozkem kotičku, kjer si še nog ne morem izravnati. Stojim, gledam in opazujem, dokler mi vid ne odreče in me ne začne boleti glava. Ko pride na moje mesto drug opazovalec, ležem spat. Podmorski čoln pa me prijetno zaziblje. Preden se dvignemo na površino, zapovem za nekaj hipov zopet popolno tihoto, če se ne sliši morebiti ropot vijakov v bližini naše ladje.

Iz rudarskih zadrug.

Celovec. Zapisnik seje odbora druge skupine rudarske zadruge za Koroško vršeče se dne 21. marca 1915. — Navzoči: Ivan Gotschir, kopač bleiberške rudniške družbe Union, načelnik; Jožef Pettau, kopač rudniške družbe Union v Bleibergu; Lovro Neuwirth, kopač avstrijske Alpske montanske družbe v Löllingu, Mihael Kofler, kopač c. kr. rudniškega erarja v Raiblu; Roman Wohlwang, kopač Alpske montanske družbe v Hüttenbergu; Jožef Srebotnik, kopač premogokopa grofov Henckel v Lešah; odborniki; Maks Holler, c. kr. rudniški svetnik kot zastopnik rudniške oblasti; Henrick pl. Becker, tajnik rudarske zadruge kot zapisnikar. — Dnevni red: 1. Poslovno poročilo za leto 1914. 2. Računsko poročilo za leto 1914. 3. Proračun in določitev višine prispevkov II. skupine za leto 1915. 4. Prošnje za podporo. 5. Računi načelnika ter odbornikov. 6. Določitev sklicanja zborovanja delegatov II. skupine za tekoče leto. 7. Razni predlogi in nasveti.

Načelnik otvarja sejo ob 10. dopoldne, pozdravi zastopnika c. kr. rudniške oblasti in združnega tajnika kakor tudi vse druge navzoče ter konstatira sklepčnost seje, nakar se prične razprava o dnevnem redu.

1. Poslovno poročilo za leto 1914, ki ga prečita združni tajnik, se brez opazke vzame na znanje.

2. Računsko poročilo za leto 1914 se prečita in vzame istotako na znanje ter podeli tozadevno odvezo.

3. Proračun za leto 1915 prečita načelnik, ki obenem predlaga naj se običajni znesek 40 K kot nagrada slovenskemu listu »Rudar« za priobčevanje zapisnikov izpusti letos iz proračuna, ker ta list zadnjih zapisnikov ni priobčil. — Vse ostale točke proračuna se odobre in se ga sklepe v ti obliki predložiti v odobrenje konferenci delegatov II. skupine. — Visokost prispevkov, ki jih ima delavstvo v tekočem letu plačati, se določi kakor lani za posameznega delavca po 60 vinarjev. Prispevek naj se delavstvu odtegne od plače dvakrat. Pravoveljavno bo sklepala o tem konferenca delegatov.

4. Prečitajo se prošnje za podpore, ki so došle od zadnje seje. Zneske, ki se jih je izplačalo dotičnim prosilcem kot podpora iz sklada, ki ga druga skupina v ta namen ima, se naknadno odobre. Seji sami so v rešitev došle štiri prošnje. Prošnjam se ugodi ter dobe: 1. Marija Kučer, vdova rudarja v Bleibergu 30 K. 2. Ivana Pečnik, vdova rudarja 40 K. 3. Cecilija Stries, vdova rudarja 30 K. 4. Berta Mlekuž, delavka v rudniku 35 K. Skupaj 135 K. — Neki odbornik omenja, da je tudi krajevni delavski odbor v Raiblu prejel dve prošnji za podporo, ki pa sta najbrže bili prepoznani, vsled česar jih odbor II. skupine danes še nima v rokah. Odbornik tudi pojasni rodbinske razmere dotičnih prosilcev in njih prošnje priporoča v uvaževanje, na kar se jima dovolji podpora vsakemu po 30 K. Dovoljena podpora torej znaša vsega skupaj 195 kron.

5. Računi načelnika in enega izmed odbornikov se pregledajo ter sklene znesek 13 K 49 vin., ki jih ti računi izkazujejo, nakazati v poravnavo računa.

6. Ker je z ozirom na vojne razmere potreba več časa za dogovor s posameznimi podjetji glede sklicanja zborovanja delegatov II. skupine, se sklene, da se letošnje zborovanje vrši nekoliko pozneje, in sicer dne 2. maja.

7. Načelnik sproži porazgovor o nezgodnem zavarovanju rudarjev in omenja, da pri posameznih podjetjih še danes ne vlada popolna jasnost o tej stvari. — Potrebna pojasnila poda zastopnik c. kr. rudniške oblasti. — Nadalje sproži načelnik nekatera vprašanja tičočna se predlogov, ki jih bo treba staviti na bodočem občnem zboru bratovske skladnice glede

plačevanja provizij zaostalim svojcem po v vojski padlih članov bratovske skladnice in glede podpor ranjenim ter začasno nezmožnim za delo. Na ta vprašanja kakor tudi glede preskrbe rudniškega delavstva z živili da nekaj pojasnil zastopnik c. kr. rudniške oblasti. Končno se sprejme predlog, po katerem se kakor v prejšnjih letih tudi za letošnji nakloni načelniku II. skupine in združnemu tajniku običajna nagrada za njihov trud, in sicer prvemu 30 K, drugemu pa 40 K. Predlog se odobri soglasno. — Ker je s tem dnevnim red izčrpan, zaključi načelnik sejo.

Henrik p. Becker s. r. **Iv. Gotschier s. r.**
tajnik kot zapis. nač. II. skup.

Opomba uredništva: Predlog glede črtanja zneska slovenskemu glasilu, ki ga obseza tretja točka dnevnega reda, je pomoten, ker smo vselej in vsak zapisnik,

UČITELJSKA TISKARNA
LJUBLJANA, Franciškanska ulica št. 6.
registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Tiskovine za šole, županstva in urade. Najmodernejše plakate in vabila za .. shode in veselice. ..

Letne zaključke

Najmodernejša uredba za tiskanje listov, knjig, brošur, muzikalij itd. ..

Stereotipija. Litografija.

P. n.

Dne 12. marca l. 1915. je umrl moj dolgoletni sodružabnik tvrdke Mihael Kastner v Ljubljani, gospod Gustav Kastner.

Namerjam trgovino, ki sva jo skupno z gospodom Gustavom Kastnerjem pod firmo Mihael Kastner opravljala že 20 let, pod svojim imenom

Julius Elbert

sam nadalje voditi.

O tem se Vas usojam obvestiti ter prosim, da izvolite od danes nadalje dopise, ki so namenjeni trgovini s špecerijskim, kolonijalnim, z materijalnim blagom in deželniimi pridelki, glavni zalogi naravnih rudninskih voda, zalogi soli in petroleja, ki se je doslej opravljala pod firmo Mihael Kastner, odpošiljati ne več pod naslovom Mihael Kastner, temveč pod mojim imenom Julius Elbert.

Ker bom firmo Mihael Kastner trgovinskodno izbrisal, prosim, da se prepreči vračanje pisem, da se prav natančno ozirate na novi naslov.

Z velespoštovanjem

Julius Elbert

sedaj edini javni družabnik tvrdke Mihael Kastner.

≡ Za spomladansko sezono ≡

priporoča tvrdka

GRIČAR & MEJAČ

Ljubljana, Prešernova ulica št. 9

svoje bogato zalogo

izgotovljenih oblek za gospode in dečke

ter mične novosti

v konfekciji za dame in deklice.

Ceniki zastonj in franko.

ki nam je bil poslan, redno priobčili. Sicer pa smo to stvar prizadetim sodrugom pisмено vsestransko pojasnili, tako, da je upati, da se bo napaka popravila dne 2. maja pri zborovanju delegatov.

Izdajatelj Ivan Mlinar.
Odgovorni urednik Viktor Zore.
Tiska „Učiteljska tiskarna“ v Ljubljani.

Zadružništvo.

Delavske zadruge za Trst, Istro in Furlanijo v Trstu

registrovana zadruga z omejenim poroštvom.
XI. zadružno leto od 1. julija 1914 do 30. junija 1915

Mesečni izkaz.

Razpečano blago.

Zadružna doba 1914/15	1913—1914	Narastek
Julij K 395.939-11	261.590-35	134.348-76
Avgust „ 389.253-63	280.064-7.	8-92
September „ 403.745-37	295.665-65	108.079-72
Oktober „ 442.562-22	351.259-35	91.302-87
November „ 404.943-21	345.033-23	59.909-98
December „ 398.061-90	410.881-75	12.819-85
Januar „ 389.539-43	384.812-27	4.727-16
Februar „ 410.402-67	338.308-02	72.094-65
Marc „ 486.201-60	393.516-60	92.685-—
K 3.720.649-14	3.061.131-93	659.517-21

Člansko gibanje.

Vpisanih udov do 31. marca 1915	12360
„ „ „ 30. junija 1914	10786
Narastek v 8 mesecih	1547

Hranilni oddelek.

Stanje vlog do 31. marca 1915	K 642.241-75
„ „ „ 30. junija 1914	559.641-72
Narastek v 9 mesecih	K 82.600-03

Na bolniški in posmrtninski podpora se je izplačalo od 1. julija 1914 do 31. marca 1915 K 17.670-40.

Od 1. julija 1914 do 31. marca se je izplačalo na dividendah K 40.789-56

Izkupiček skladišča oblek

(že obsežen v razgledu razpečanega blaga.)

Oddelek konfekcije	K 46.348-01
„ manufakture	„ 68.530-62
„ obuval	„ 48.821-01
„ pokrival	„ 12.160-72
Skupno	K 175.860-36

Trst, dne 31. marca 1915.

Vodstvo.

Najboljši nakup vsakovrstnega modernega in trpežnega obuvala je v

zalogi lastne tovarne PETER KOZINA & K^o.

Ljubljana, na Bregu št. 20

(Cojzova hiša).

**: Garantirana kakovost. :
cenejše vrste od K 1-50 naprej.**

Okrajna bolniška blagajna v Ljubljani.

Razglas.

Glede na pretečo nevarnost, da se zaneso kože k nam, opozarjamo, da je najboljšo sredstvo proti tej bolezni cepljenje proti kozam.

Podpisana okrajna bolniška blagajna je zaradi tega odredila brezplačno

cepljenje proti kozam

v svojem ambulatoriju v Ljubljani, Turjaški trg 4, I. nadstropje, in sicer vsak torek in četrtek od pol 11. dopoldne do pol 1. popoldne, do preklica.

K temu cepljenju pozivlja podpisana blagajna vse člane in njih svojece ter jih prosi, da priporočajo cepljenje proti kozam med člani. V občini blagor je nujno potrebno, da se članstvo odzove našemu pozivu.

V Ljubljani, dne 16. aprila 1915.

Iv. Tokan,
načelnik.

Kupujte in naročajte pri tvrdkah, ki inserirajo v „DELAVCU“.

OKRAJNA BOLNIŠKA BLAGAJNA V ZAGORJU OB SAVI.

Pisarna: V poslopju Občnega konsumnega društva I. nadstropje. — Uradne ure so od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 5. ure pop. Ob nedeljah in praznikih se ne uraduje.

Zdravnik blagajne.	Ordinira dopoldne.	Z a čl a n e :
Dr. Tomo Zarnik v Zagorju.	od 9. do 11. ure	V občinah: Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat
Dr. Ivan Premrov, Gradec pri Litiji	od 8. do pol 12. ure	V sodnem okraju Litija, izvzemši člane iz predilnice
Dr. Karol Wisinger, v predilnici v Gradcu pri Litiji	od 8. do 9. ure	Za člane iz predilnice v Gradcu pri Litiji
Dr. Rudolf Repič, Št. Vid pri Zatični	od 9. do 11. ure	V sodnem okraju Višnjagora

Člani iz občin Zagorje, Kotedrež, Aržiše, St. Lambert in Kolovrat, ki potrebujejo zdravniško pomoč, se morajo zglasiti v pisarni bolniške blagajne, da se jim izstavi nakaznico za zdravnika. Člani iz predilnice se izkažejo pri zdravniku s svojo izkaznico. Vsi ostali člani iz sodnih okrajev Litija in Višnjagora, se morajo pri zdravniku izkazati z nakaznico, izgotovljeno od njih delodajalca. Stroškov, ki nastanejo, kadar zboleli član sam pozove druge zdravnike, da ga lečijo, ne povrne bolniška blagajna. Od blagajniškega zdravnika izpolnjeni bolniški list, se mora takoj oddati v blagajniški pisarni. Za vstop v bolnico je treba nakaznice. S pritožbami se je obračati na načelnika blagajne.

Načelstvo.

Ivan Jax in sin, Ljubljana

Dunajska cesta šte. 17

priporoča svojo bogato zalogo

Vozna kolesa.

Ceniki se dobe zastonj in franko.

šivalnih strojev
in stroje za pletenje
(Strickmaschinen)
za rodbino in obrt.

Pisalni stroji Adler.

